

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΕΣ

Ἡ Πανηπειρωτικὴ Ἀδελφότης Ἀθηνῶν τύπωσε σὲ φυλλάδιο τὴ διάλεξη «*Περὶ τῶν πλανοδίων Ἡπειρωτῶν Τεχνιῶν*» πού ἔκαμε πέρσι ὁ κ. Φαλτάιτς σὲ συγκέντρωση τῆς ἀδελφότητος αὐτῆς (στὸν Παρνασσό). Ὁ κ. Φαλτάιτς θεωρεῖ ὅτι οἱ πλανόδιοι Ἡπειρωτῆς τεχνίτες συντέλεσαν πολὺ στὴν διάδοση καὶ στὴν ἐνίσχυση τοῦ ἐθνικοῦ μας φρονήματος. Γνωρίζει καλὰ τὴν ἱστορία τῶν Ἰωαννίνων καὶ μᾶς πληροφοροεῖ γιὰ τὴν ἄριστη βιοτεχνικὴ ἐργασία πού ἐγένονταν αὐτοῦ. Ἄς ἀναγράψομε μερικὲς ἱστορικὲς του πληροφορίες γιὰ τὰ Ἰωάννινα. Ἐνας περιηγητῆς στὰ 1666 λέγει ὅτι εἶναι πολυάνθρωπη, λαμπρὴ, πλούσια πόλη. Ἐνας Γάλλος, τὸ 1702, παραβάλλει τὰ Ἰωάννινα ὡς πρὸς τὸ ἐμπόριον καὶ τὸν πλοῦτο μὲ τὴν Μασσαλία. Τὸ 1731 ὁ πληθυσμὸς τῆς πόλης ἦταν 40.000, τὸ 1754 45.000. «Ἐπὶ Ἀλῆ πασᾶ τὰ Ἰωάννινα κρα-», τοῦνται» λέγει ὁ κ. Φαλτάιτς «εἰς ὕψιστον σημεῖον ἐμποροβιο-», τεχνικῆς ἀκμῆς, καὶ μένουνε..... τὸ μεγάλο ἐργαστήριον τῆς», Βαλκανικῆς». Ὅμως ὁ πληθυσμὸς εἶχε λιγοστέψει: ὁ Χόλλανδ (Ἄραβαντινοῦ «Ἱστορία Ἀλῆ Πασᾶ») τὸν ὑπολογίζει 30.000. Τὰ Ἰωάννινα ἐργάζονταν, λέγει ὁ κ. Φαλτάιτς, κυρίως γιὰ τὴν ἐξαγωγή. Τὰ βιοτεχνικὰ προϊόντα τους μεταφέρονταν σ' ὅλην τὴν Βαλκανικὴν, στὴ Μικρὰ Ἀσία, καὶ σὲ πολλὰς πόλεις τῆς Εὐρώπης. Ἡ μεταφορὰ γίνονταν μὲ καραβάνια ἀποτελούμενα «ἀπὸ πολλὰς δεκάδας, ἀπὸ ἑκατοντάδας ἀκόμη ὑποζυγίων». Τώρα σπανίως θὰ δεῖτε, μᾶς λέγει ὁ κ. Φαλτάιτς, καραβάνια στὰ Ἰωάννινα. Ὅσα μένουν προέρχονται κυρίως ἀπὸ τὰ Γρεβενὰ καὶ φέρνουν σκουῖπες, σκονιά, κυλίμια, τσουβάλια. Ὡς πρὸς πενήντα ἐτῶν ὑπῆρχε ἀκόμη ἓνα καραβάνι ὅμοιο μὲ τὰ παλαιά, ἦταν τοῦ Ρόβα. «Ὁ Ρόβας», εἶχε περὶ τὰ σαράντα ἄλογα καὶ μουλάρια καὶ μὲ αὐτὰ ἐπήγα-», γεν ἀπὸ τὰ Γιάννενα στὸ Βουκουρέστι. Ἐκουβαλοῦσε ταμπάκο», καὶ ἀνθρώπους καὶ γράμματα καὶ ἐγύριζε μὲ ἐπιστρέφοντας Ἡπει-», ρώτας, μὲ γράμματα καὶ μὲ ἀποστολὰς χρημάτων. Τὸ ταξειδι

„ πηγαίμος και ἐπιστροφή, διήρκει ἕξη μῆνες. Διὸ τέτοια ταξείδια
 „ ἔκανε τὸ χρόνο ὁ Ρόβας μετὰ τὸ καραβάνι του. . . . Ὁ Ρόβας και
 „ τὸ καραβάνι του και τὰ ἄλογα του κατέστησαν θρούλος, ἀπόθανα-
 „ τισθέντα ἀπὸ τὴν λαϊκὴν μοῦσαν. Τὸ τραγοῦδι τοῦ Ρόβα ὁ ὀποῖ-
 „ ος ξεκινᾷ διὰ τὴν Βλαχιά και τὸ Βουκουρέστι και καλιγώνει τὸ
 „ ἄλογό του μετὰ ἀσημένια πέταλα και καρφιὰ μαλαματένια, τραγου-
 „ διέται ὄχι μόνον εἰς ὅλην τὴν Ἡπειρο ἀλλὰ και εἰς τὴν Θεσ-
 „ σαλία και τὴν Μακεδονία. Πολυάριθμοι ἦταν οἱ Ἡπειρώτες
 „ ἀγιογράφοι. Δούλευαν στίς ἐκκλησίας ἢ στὰ σπήτια τους, κ' ἔπει-
 „ τα περιώδευαν ἀπὸ χωριὸ σὲ χωριὸ πουλώντας τίς εἰκόνες τους.
 „ Ἀλλὰ διάσημοι ἦταν ἐπίσης και οἱ Ἡπειρώτες ξυλουργοὶ και σκα-
 „ λιστές. Σ' ὅλην τὴν Βαλκανικὴ ἔκαμαν τέμπλα, ἄμβωνες, δεσποτι-
 „ κούς θρόνους, προσκυνητάρια.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΣ «Μνημεῖα Ἰθνηῶν».

Ἐκδόθηκε μετὰ ἐξαιρετικὴ φιλοκαλία — σὲ λαμπρὸ χαρτί μετὰ
 διακόσιες εἰκόνες και πίνακες — σὲ πεντακόσιες σελίδες τὸ βιβλί-
 ον «Μνημεῖα τῶν Ἰθνηῶν» τοῦ κ. Ἀλεξ. Φιλαδέλφω, ἀρχαιολό-
 γου, λογογράφου, διευθυντοῦ τοῦ Μουσείου Ὀλυμπίου κλπ. Τὸ βι-
 βλίον αὐτὸ εἶναι σήμερον τὸ μοναδικὸ ποῦ ὑπάρχει γιὰ τὰ ἀρχαῖα,
 μεσαιωνικὰ και νεότερα μνημεῖα τῆς Ἰθνης, και ὁ συγγραφεὺς
 τοῦ δὲν φείσθηκε καμμιάς δαπάνης και κόπου γιὰ νὰ τὸ παρουσι-
 ἀσει ἄριστον σὲ ὅλα. Τὸ βιβλίον περιέχει πολλὰ κεφάλαια, ὡραία
 γραμμὲν ποῦ ἀποβλέπουν τὴν ἱστορίαν τῶν Ἰθνηῶν, τὴν ἱστορίαν
 τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς τέχνης, περὶ ἀρχαίας και Βυζαντινῆς ἀρχι-
 τεκτονικῆς και περὶ ἀγγειογραφίας. Ἔχει ἐπίσης και πλήρεις κατα-
 λόγους ὄλων τῶν Μουσείων τῶν Ἰθνηῶν και αὐτῶν τῶν ἰδιωτικῶν
 συλλογῶν. Ἔτσι ὁ ἐπισκέπτης τῶν Ἰθνηῶν μπορεῖ, μετὰ τὸ βιβλίον
 τοῦ κ. Φιλαδέλφω, νὰ διαφωτισθῇ γιὰ καθὲ μνημεῖον και ἔργον
 τέχνης, ἀπολαμβάνοντας συγχρόνως αἰσθητικὰ τὴν ὁμορφίαν
 τους και τὸ μεγαλεῖόν τους.

Τιμὴ τοῦ βιβλίου γιὰ τὴν Ἑλλάδα εἶναι 75 δραχ. γιὰ τὸ ἔξω-
 τερικὸν 1½ δολλάριον. Ἡ διευθύνση τοῦ συγγραφέα εἶναι 18, ὁδὸς
 Κάνιγγος Ἀθῆναι.

Κ. Γ. ΣΤΑΜΠΟΛΗ «Ἠδονικὰ Σονέττα». Ἐκδότης Α. Ράλλης,
 Ἀθῆναι 1928.

Ὁ κ. Σταμπολῆς δείχνει στὰ «Ἠδονικὰ Σονέττα» τοῦ πάθος
 πολλῆς ἔντασης. Ἡ στιχομετρικὴ του καλὴ. Μετὰ τὰ ἡδονικὰ σο-
 νέττα ἔρχονται τ' ἀφιερῶματα — στὸν ποιητὴ τῶν Ἐλευθέρων Πο-

λιορρημένων, στὸν Κρυστάλλη, στὸν Παλαμᾶ. Στὸ τελευταῖο ὁ Παλαμᾶς ἀπάντησε καὶ τυπώνονται οἱ στίχοι τοῦ μὲς στοῦ κ. Σταμ-πολῆ τὸ βιβλίο.

Ἔνα εἰγενικὸ ποίημα ἀπ' ἀφιερῶματα εἶναι ἡ «Καρύταινα»

Ἔρραϊο καύχημά μου πατρικὸ
καὶ τῶν προγόνων μου γλυκεῖα κοιτίδα,
Καρύταινα, στολίδι Ἀρκαδικὸ
μὲς ἴσθιν πλατεῖα κι' ἀθάνατη πατρίδα.

Ἦσουνα πλάνεμά μου παιδικό,
μὰ θελκτικὴ κι' ἀγνότατή μου ἐλπίδα,
μὰ πόσο τ' ὄραμά σου ἀρχοντικὸ
ἀπὸ κοντὰ μοῦ φάνηκε σὰ σ'εἶδα.

Ἐφώνεσαι στὸν κάμπο τί σεμνή,
κάτω ἀπ' τὸ Λύκαιο ποῦ σέ περιζώνει
κι' ἂν εἶσαι ἀπὸ τὰ πλούτη πιά γυμνή
κι' ὁ χρόνος πιά τὸ χάστρο σου ἐρειπώνει,
ὅμως τὸ χῶμα σου δὲ λησμονεῖ
ποτὲς τὸν ἴσχιό τοῦ Κολοκοτρώνη».

ΔΥΣΙΗ ΜΑΡΜΑΡΗ «Ἀραβουργήματα». Χανιά, 1928.

Τὸν κ. Μαρμάρη ἐλκύει ἡ ἀνατολή, καὶ στοὺς στίχους τοῦ περνοῦν μπαξέδες σεραγιοῦ, σουλτάνες, ὀδαλίσκες, σερμπέτια, κόρες πασάδων, σάχηδες, ναραγκιλέδες, γάτοι τῆς Ἀγκύρας, δερβίσοικοι ἀμανέδες, τουρμπάνια. Ὅλα αὐτὰ ὅμως τὰ ἀνατολίτικα δὲν εἰσάγονται βιασμένα στοὺς στίχους τῶν «Ἀραβουργημάτων» στὰ ποιήματα τῆς συλλογῆς γίνεται φανερὸ ὅτι ὁ κ. Μαρμάρης εἶναι εἰλικρινῆς στὴν ἀγάπη του γιὰ τὸν κόσμον τῆς Ἀνατολῆς.

Στὸ τρίτο μέρος τοῦ βιβλίου ὁ κ. Μαρμάρης παίρνει σ' ἕξι ποιήματα μοτίβα ἀπ' τὴν ἀρχαιότητα.

ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ

Φ. ΠΙΟΦΥΛΛΗ. «Ἡ τελευταία ὥρα τοῦ σόνετου». Ἐκδ. Οἶκος Ζηκάκη. Ἀθήνα 1928.

ΜΥΡΤΙΩΤΙΣΙΑΣ. *Μετάφραση ποιημάτων Κοιτέσσας Ντέ Νο-
άιγ.* Ἀθήναι 1928.

ΘΡΑΣΕΥ ΚΑΣΤΑΝΑΚΗ. «*Ἡ χορεύτρια Κοιτέσσινά Φελιτσιτά, κι'
ἄλλα διηγήματα*». Ἐκδοτικός οἶκος «Ἀγών» Ἀθήνα.

ΚΟΚΚΙΝΑΚΗ. «*Ἡ τελευταία συμφωνία*». Ἀθήνα.

ΝΤΟΛΗ ΝΙΚΒΑ. «*Παλιές Ἀγάπες*» Διηγήματ'. Ἐκδ. καὶ Τυπο-
γραφικὰ Καταστήματα Ἀδελφῶν Γεράρδων, Ἀθήναι 1928.

ΜΕΛΗ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗ. «*Τὸ κλεισμένο σπίτι*» Ἀθήνα 1928.

Π. ΠΡΕΒΕΛΑΚΗ. «*Στρατιῶτες*» Ἀθήνα 1928.

ΔΗΜΗΤΡΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗ. «*Στὸν ἀπέραντο κόσμον*». Ἀθήνα. Τυπ.
«Σφενδόνη» 1928.

ΚΩΣΤΑ ΡΩΜΑΝΤΖΑ (ΚΑΛΑΝΤΖΗ). «*Πένθιμη Συνοδεία κι' ἄλλα
διηγήματα*». Ἀθήνα 1928.

ΝΙΚΟΛΑΟΥ Β. ΤΩΜΑΔΑΚΙ. «*Στέφανος Σανθουδίδης*». Τυπ. Ἄντ.
Μπορτολῆ, Χανιά 1928.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ, ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

«*Νέα Ἔστια*». Δέκαπενθήμερο περιοδικὸ Ἀθήνα. 15 Νοεμ-
βρίου, 1 καὶ 15 Δεκεμβρίου.

«*Σύγχρονη Σκέψη*» πανελλήνια ἐπιθεώρηση, Σικάγο. Ἰούλι-
ος-Ὀκτώβριος 1928. Λαμπρὸ ὡς ἐμφάνιση τὸ τεύχος αὐτό: στολί-
ζεται μὲ ὑπέροχες καλλιτεχνικὲς ἐπινοήσεις ἀπὸ τὴ «Σαλώμη»
—τοῦ ζωγράφου κ. Γ. Βάσσου. Μᾶς παρουσιάζει ἐπίσης ἔργα τοῦ
προσωπογράφου G. Greco (Γ. Σ. Χονδρανάστια) — γιὰ τὸν ὁποῖο
γράφει καὶ μελέτη ὁ γλύπτης Sigvald Asbjornsen—μᾶς ἤρσαν
πολύ. Οἱ προσπάθειες τῶν ἔξω ἀπτῆν Ἑλλάδα ἑλλήνων ἰδιαίτερα
μᾶς συγκινοῦν γιὰ τὸ νοιώθωμε καὶ τὴν εὐγενική τους τάση καὶ τὴν
πάλη τους δουλεύοντας ἀποτελεσματικὰ γιὰ τὰ Ἑλληνικὰ γράμμα-
τα, καὶ τὴν Ἑλληνική Τέχνη ἀνάμεσα σὲ ξένους.